

Redegjørelse rapporteringsåret 2024

Felleskjøpet

[illegible]

Til lesere av rapporten

Næringslivet og offentlig sektor har stor påvirkning på mennesker, samfunn, miljø, klima og dyr og kan både bidra positivt til utvikling, men også medvirke negativt og forårsake skade. Virksomheter har derfor en nøkkelrolle i å oppnå FNs bærekraftsmål og Parisavtalens 1,5 graders mål.

Denne rapporten kan brukes som redegjørelse etter åpenhetsloven, men rapporten favner bredere med klima og miljø, sirkulærøkonomi og antikorrupsjon. Våre medlemmer er forpliktet til å jobbe med aktsomhetsvurderinger og årlig rapportere på arbeidet. Medlemmer i Etisk handel Norge som er på Basisnivå1 oppfyller også åpenhetslovens aktsomhetsvurderingsplikt, og delvis informasjonsplikten.

OECDs begrep Responsible Business Conduct er det vi i Etisk handel Norge kaller for bærekraftig forretningspraksis. Den systematiske innsatsen virksomheter gjør for å kartlegge, forebygge, begrense og gjøre rede for hvordan de håndterer risiko for negativ påvirkning, samt rette opp skade for mennesker, dyr, samfunn og miljø – kalles aktsomhetsvurderinger (due diligence). Virksomheter over en viss størrelse er gjennom åpenhetsloven pålagt å gjøre aktsomhetsvurderinger på menneskerettigheter. Alle virksomheter, uavhengig av størrelse, er av norske myndigheter forventet å gjøre aktsomhetsvurderinger også på samfunn, miljø og dyr og etterleve FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. Dette gjelder både næringsliv, offentlig sektor og organisasjoner.

Etisk handel Norges prinsipper (vår Code of Conduct) for bærekraftig forretningspraksis dekker områdene anstendig arbeid, menneskerettigheter, miljø/klima, antikorrupsjon og dyrevelferd. Rapporten viser åpenhet om hvordan virksomheten arbeider med aktsomhetsvurderinger i tråd med UNGP og OECDs retningslinjer. Alle medlemsrapportene gjøres offentlig tilgjengelig på Etisk handel Norges hjemmesider.

Heidi Furustøl

Daglig leder

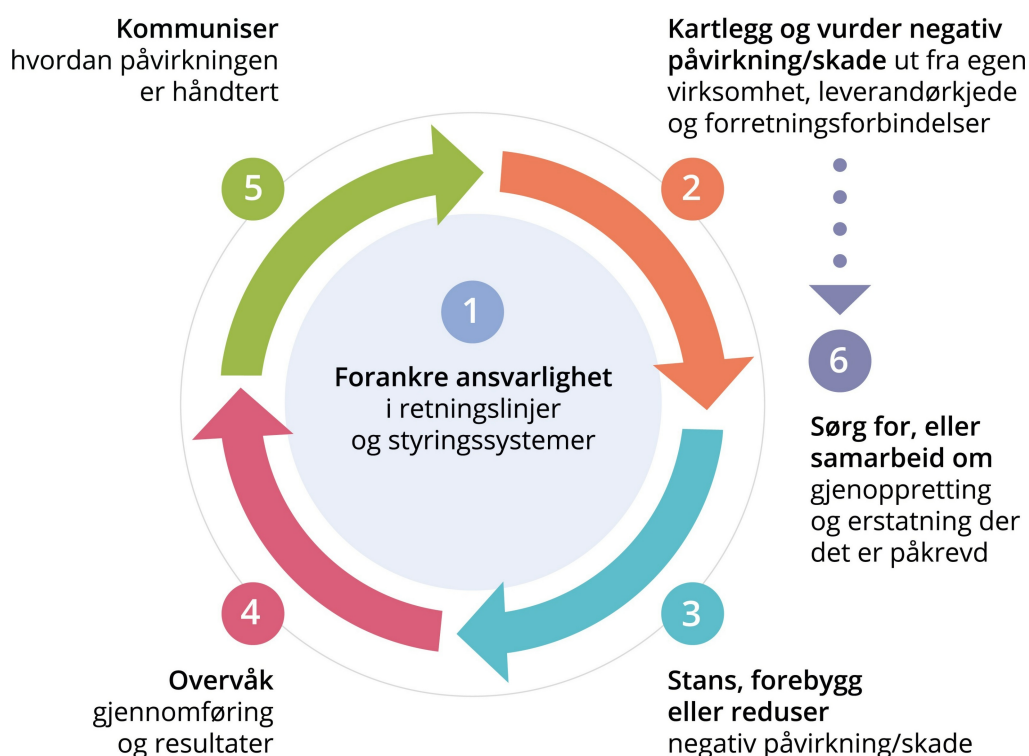
Etisk handel Norge

Aktsomhetsvurderinger

Denne rapporten er bygget rundt FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter og OECDs modell for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv.

Modellen har seks trinn som beskriver hvordan virksomheter kan jobbe for mer ansvarlig og bærekraftig forretningspraksis. Å være god på aktsomhetsvurderinger betyr ikke at en virksomhet ikke har negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, men heller at virksomheten er åpen og ærlig om utfordringer og håndterer dette på best mulig måte i samråd med sine interessenter. Denne rapporten er delt inn i kapitler basert på denne modellen.

Forord av daglig leder

Felleskjøpet Agri SA er et samvirkeforetak med formål å medvirke til å styrke medlemmenes økonomi i landbruksvirksomheten på kort og lang sikt.

Felleskjøpet er den viktigste leverandøren til bonden og skal bidra til å øke norsk matproduksjon og selvforsyning, samtidig som den totale belastningen på mennesker, samfunn og miljø blir så liten som mulig. Dette stiller krav til oss som selskap, og som forhandler av en lang rekke produkter til bonden, hage, og fritid, har Felleskjøpet en viktig rolle for å sikre bærekraft i hele verdikjeden. Vi ønsker å bidra til det grønne skiftet, noe som gjør at vi må sette oss høye og ambisiøse mål for årene som kommer.

Året som har gått har vært preget av følgende hovedaktiviteter:

- Felleskjøpet Agri sitt bærekraftarbeid er delt inn i fire hovedområder. Bedre gårdsdrift, mer bærekraftig handel, klimagassutslipp/sirkulærindustri i egen drift og våre medarbeidere. Dette er områder der Felleskjøpet Agri har direkte og indirekte påvirkning, og kan bidra til å øke det positive avtrykket og redusere det negative, og som er av stor strategisk viktighet for Felleskjøpet Agri. Bærekraft i hele leverandørkjeden er en helt sentral del av arbeidet med mer bærekraftig handel.

- Felleskjøpets bærekraftsrapport for 2024 er rapportert etter ESRS slik at vi er godt forberedt og rustet for fremtidige rapporter

- Felleskjøpet har gjennomført to runder med Innkjøpslederprogram i 2024. Innkjøpslederprogrammet bygger kompetanse på anskaffelser og bærekraftig forretningsførsel hos medarbeidere i Felleskjøpet med stor innvirkning på innkjøp i konsernet.

- Felleskjøpet har etablert et eget team for leverandøroppfølging og leverandørrevisjoner i 2024. Teamet består av to seniorrådgivere bærekraftig anskaffelser og en seniorkonsulent kvalitet og forbedring.

- Vi har inngått avtale med Sedex for å samle ytterligere informasjon om selskapets leverandørkjede. Dette er et datadrevet leverandørinnsikt-verktøy for å hjelpe Felleskjøpet Agri med kontinuerlig forbedring av miljø, sosiale forhold og styresett.

- Vi ser at det kommer mange og gode synergier av å ha så lav leverandørmasse som mulig, så det vil hele tiden være fokus på standardisering /redusering av leverandører.

Felleskjøpet jobber kontinuerlig for åpenhet i våre leverandørkjede, slik at vi vet hvor produkter og råvarer som kjøpes inn har sin opprinnelse, og under hvilke forhold de er produsert. Kontinuerlig videreutvikling av vår strategi rundt bærekraftig produksjon av råvarer til kraftfôrproduksjon er prioritert i denne sammenheng.

21. juni 2019 var jordbruket den første næringen i Norge som inngikk en klimaavtale med regjeringen.

Et samlet landbruk, inkludert Felleskjøpet Agri, har bidratt og sluttet seg til «Landbrukets klimaplan». Planen skal revideres

hvert tredje år, og ble for første gang revidert i 2024. Planen inneholder ni satsingsområder som skal bidra til at jordbruket

når målet i klimaavtalen:

1. Klimakalkulator og klimarådgivning
2. Avl og friskere husdyr
3. Klimavennlig føring
4. Fremtidsrettet agronomi
5. Fossilfri maskinpark
6. Fossilfri oppvarming
7. Bruk av husdyrgjødsel i biogassanlegg
8. Jorda som karbonlager og arealbruk
9. Klimarisiko og klimatilpasning

Felleskjøpet Agri sine 13 bærekraftsatsinger skal bidra til at jordbruket når målet i klimaavtalen.

" Arbeidet med etisk handel, aktsomhetsvurderinger, og et aktivt medlemskap i Etisk handel Norge, er viktig for å sikre trygg verdiskapning

sammen med bonden. "

Svenn Ivar Fure

Svenn Ivar Fure
Konsernsjef

Styrets signatur

Denne rapporten er signert elektronisk. Se siste side for verifikasjon.

Erling Aune

Grim Erik Gillestad

Thor Johannes Rogneby

Elisabeth Holand

Jens Lippestad

Borgny Kjølstad Grande

Frank Gjørn Fandin

Elisabeth Slethaug Nilsen

Sigbjørn Aurland

Torbjörg Kylland

Ann Kristin Sønør Nygaard

Knut Grønnerød Repstad

Nøkkelinformasjon om virksomheten og leverandørkjeden

Nøkkelinformasjon om virksomheten

Navn på virksomheten

Felleskjøpet Agri SA

Adresse hovedkontor

Depotgata 22, 2000 Lillestrøm

Viktigste merker, produkter og tjenester

Viktigste merker: John Deere, Kverneland, Stihl, Delaval, Appetitt, Format, Labb og egen merkevare. Viktigste produkter: Maskiner til landbruket, kraftfôr, gjødsel, plantevern, kjæledyrfôr, hageredskaper, planter og blomster. Vår virksomhet omfatter også eiendomsdrift, brød og bakervarer, samt utstyr til park, anlegg og kjæledyr.

Beskrivelse av virksomhetens struktur

Felleskjøpet Agri er et samvirke eid av over 37 500 bønder og er den viktigste leverandøren av teknologi og driftsmidler til norsk landbruk og har rundt 100 butikker rettet mot bønder og forbrukere i Norge. Felleskjøpet Agri eier Granngården i Sverige som også har over 100 butikker rettet mot samme målgruppe. Vår virksomhet omfatter også eiendomsdrift, brød og bakervarer, samt utstyr til park, anlegg og kjæledyr. Felleskjøpet er markedsregulator for korn, og innkjøps- og salgssamvirke for medlemmene. Felleskjøpet Agri sitt formål er å bidra til å styrke medlemmenes økonomi i landbruksvirksomheten på kort og lang sikt, og visjonen våre medarbeidere arbeider etter er: Sammen tar vi vare på jorda, dyra og framtida.

Felleskjøpet Agri SA er delt inn i 4 divisjoner, med Fellestjenester som dekker på tvers av hele organisasjonen: Fellestjenester: Innkjøp, Økonomi og finans, IT, Juridisk, Logistikk, HR og HMS, Kommunikasjon og marked

Landbruk: Salg av kraftfôr, gjødsel og annen plantekultur (produksjon av kraftfôr og foredling av korn)

Maskin: Salg av driftsmidler til bonden som traktor, treskere og tilleggsutstyr inkludert reparasjon

Detaljhandel: er butikkdelen i Felleskjøpet

Felleskjøpet Vekst: Ansvar for datterselskaper: Granngården AB, Norgro, SW Horto, Nelson Garden, U.Reist

Omsetning i rapporteringsåret (NOK)

14 000 000 000

Antall ansatte

1 800

Er virksomheten omfattet av åpenhetsloven?

Ja

Vesentlige organisatoriske endringer siden forrige rapportering og denne rapportens tidsperiode

Det er etablert og kommunisert en ny konsernstrategi 2022-2025. Felleskjøpets nye konsernstrategi har seks hovedmål. Ett av disse er mer bærekraftig jordbruk og matproduksjon. Bærekraft er også integrert i de andre hovedmålene.

Nå jobbes det med nye forretningsstrategier innenfor de ulike forretningsområdene, hvor bærekraft er en integrert del. I tråd med ny konsernstrategi har vi utviklet nøkkelindikatorer på bærekraft. Med ny konsernstrategi og nye nøkkelindikatorer på bærekraft på plass, er dette integrert i hele Felleskjøpet Agri sin virksomhet. <https://www.felleskjopet.no/barekraft/ti-satsingsomraader/>

Felleskjøpet Agri må styrke dagens forretningsmodeller, posisjoner og lønnsomhets nivå, samtidig som konsernet utvikler strategisk fleksibilitet og manøvreringsevne for å møte de utfordringer og muligheter som fremtiden bringer. Vi må skape handlingsrom og konkurransekraft gjennom nye løsninger, kontinuerlig forbedring og mer effektiv drift. For å sikre konkurransekraft og lykkes med langsiktig verdiskaping, må vi evne å balansere kundeorientering med effektiv drift. Grunnleggende forutsetning for langsiktig verdiskaping, er kompetanse og bærekraftige valg og løsninger.

Vi skal:

- Styrke konkurransekraften gjennom rådgivning, bedre innkjøp og økt produktivitet.
- Forbedre salgs- og leveringsmodeller, styrke lokal samhandling og tilstedeværelse.
- Tiltrekke oss og utvikle de beste menneskene gjennom å skape utviklingsmuligheter og en trygg hverdag.
- Ta frem nye løsninger for bedre utnyttelse av gårdens ressurser, mer bærekraftig handel og sirkulærøkonomi.

Granngården er i 2024 flyttet ut av morselskapet og etablert som et eget datterselskap i Divisjon Felleskjøpet Vekst.

Navn, tittel for kontaktperson for rapporten

Kathrine Bru, Seniorrådgiver Konserninnkjøp

E-post adresse for kontaktperson for rapporten

kathrine.bru@felleskjopet.no

Informasjon om leverandørkjeden

Generell beskrivelse av virksomhetens innkjøpsmodell og leverandørkjede

Avdelingen Konserninnkjøp har overordnet ansvar for innkjøp i Felleskjøpet Agri SA. Samtidig eies avtaleforhold og relasjoner til leverandører av mange forskjellige personer, i hovedsak kategorisjefer/produksjefer for henholdsvis Landbruk, Maskin og Detaljhandel, men også innkjøpere av råvarer til kraftforproduksjon.

Konserninnkjøp har kjernekompetanse innen anskaffelser, regelverk, innkjøpssystem, innkjøpsanalyse, samfunnshensyn og avtaleforvaltning. Konserninnkjøp er en fagavdeling organisert under Fellestjenester -Drift og Utvikling, som skal være bindeleddet mellom Felleskjøpet og våre leverandører. I 2024 anskaffet Felleskjøpet varer og tjenester for til sammen 11 milliarder NOK.

Vi skal gjennom tett samarbeid mot vår leverandørkjede videreføre og forsterke Felleskjøpet snart 130 år lange historie. I dag som den gangen er den enkle ideen at felles innkjøp gir bedre innkjøp.

Felleskjøpets retningslinjer for innkjøp er vedtatt i styret og skal være styrende for alle innkjøp som gjennomføres i organisasjonen. Bærekraftig innkjøp innebærer å ha sterkt fokus på miljø, langsiktig økonomisk vekst og sosial utvikling. Leverandører til Felleskjøpet Agri skal forplikte seg til å sikre bærekraftige leveranser gjennom systematisk arbeid i hele verdikjeden.

Et sentralt mål er oppfølging av leverandører og avtaler, herunder fremme virksomheters respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendig arbeidsforhold i leverandørkjeden.

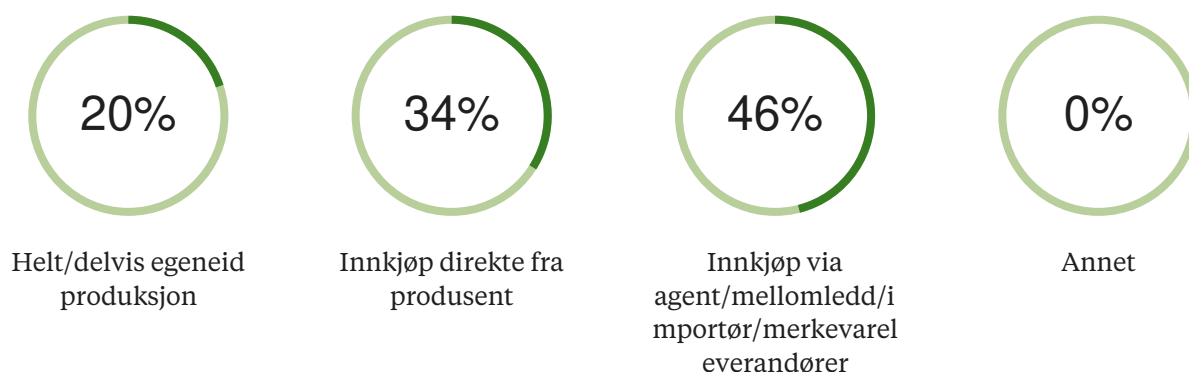
Antall leverandører som virksomheten har hatt kommersielle relasjoner med i rapporteringsåret

4 165

Kommentar til antall leverandører

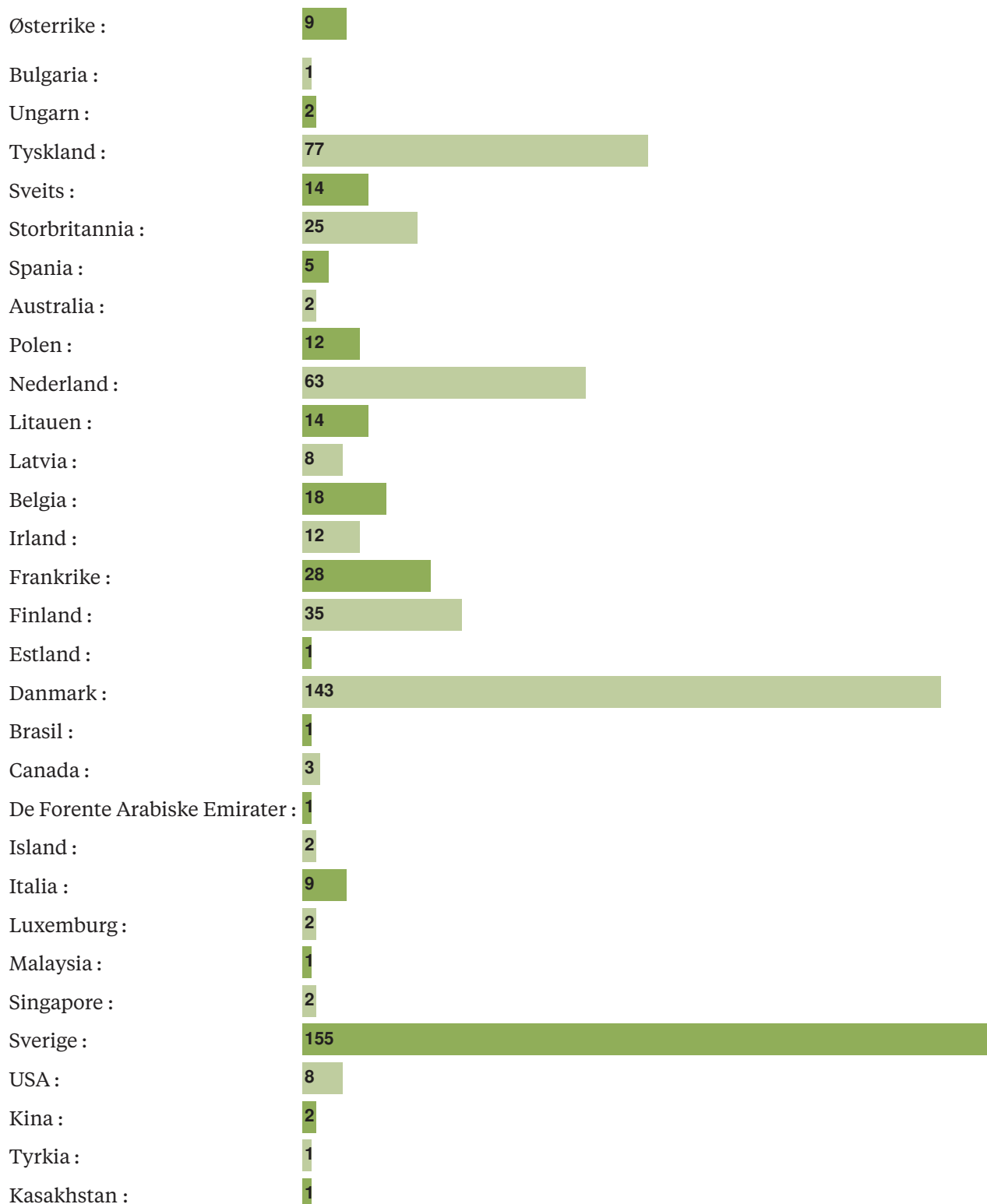
Antall leverandører Felleskjøpet har mottatt fakturaer fra i 2024

Type innkjøp/ leverandørforhold

Kraftforet og kjæledyrforet er egenprodusert og selges også i Felleskjøpets butikker.

Liste over førsteleddsprodusenter per land

I 2024 har vi fortsatt med en betydelig rydde/ sorteringsjobb i SRM (Supplier Relationship Management), dette for å få et mer oppdatert og korrekt statusbilde av vår leverandørkjede.

Den etablerte prosjektgruppen på SRM fra 2023 har jobbet videre med å berike leverandørinformasjonen ytterligere. Vi har fått på plass en powerBI rapport for å følge bruken av SRM og leverandørinformasjon som er blitt lagt inn.

Vi har i 2024 konkludert med å knytte til oss Sedex som vår eksterne samarbeidspartner på å kartlegge risikoen i

vår leverandørkjede.

Vi har fjernet Norge fra liste over førsteleddsprodusenter, fordi grafen blir vanskelig å lese/tolke da Norge har det største tallet på 5060 leverandører.

Listen over er av alle godkjente leverandører, av de hadde vi faktisk kommersiell aktivitet med 4 321 leverandører i 2024.

Oppgi antall arbeidere hos førsteleddsprodusenter

Antall arbeidere

1 400

Kommentar til antall arbeidere

Viktigste innsatsfaktorer/råvarer for produkter eller tjenester og geografi

Tekstil	Bosnia-Hercegovina Bangladesh Kina Tyskland Estland India Pakistan Polen Portugal Serbia Sverige Thailand Tunisia Tyrkia Vietnam
Soya NON GMO Proterra	Brasil Canada Polen Romania Ukraina
Maisgluten	Bulgaria Kina
Roesnitter	Hviterussland Danmark Egypt

Palmeolje	Indonesia Malaysia Thailand
Mais	Polen Ukraina
Melasse	Hviterussland Polen Sverige
Hvete	Litauen Latvia Polen Ukraina
Risprotein	Kina Pakistan
Solsikkecake	Ukraina
Havre	Kasakhstan

Flere av disse landene er indirekte import via europeiske grossister.

FK Agri besluttet tidlig i 2024 å stanse kjøp fra Belarus. Kun allerede inngåtte kontrakter ble skipet fram til midten av April.

Er virksomheten leverandør til offentlig sektor?

Ja

Mål og fremdrift

Prosessmål og fremdrift i rapporteringsåret

1

Mål :

Etablere og forankre felles rammeverk for leverandørrevisjon, inkludert rutiner og beskrivelser av dette i Felleskjøpet.

Status :

Det er gjort et betydelig arbeid med å lage rammeverk for leverandørrevisjoner i 2024. Noe arbeid gjenstår og dette vil utføres i 2025.

2

Mål :

Formalisere avtale med tredjeparts-leverandør for å samle ytterligere informasjon til vår leverandørkjeden, som et supplement til SRM.

En leverandør for datadrevet leverandørinnsikt- verktøy for å hjelpe oss med kontinuerlig forbedring av miljø, sosiale forhold og styresett. Dette også for å erstatte vårt egenutviklet risikovurderingssystem.

Status :

Det er inngått en avtale med Sedex, og det er gjennomført en risikokartlegging gjennom Sedex løsning for dette "Radar"

3

Mål :

Få på plass en leverandør pre-kvalifisering prosedyre før nye leverandører kan benyttes i Felleskjøpet.

Status :

Dette arbeidet er startet men man er ikke kommet så langt som håpet blant annet på grunn av begrenset tilgang til nødvendige IT-ressurser. Arbeidet fortsetter i 2025.

Prosessmål for kommende år

1

Etablere en løsning for prekvalifisering og leverandøroppfølging I felleskjøpet Agri SA

2

Implementere ny revisjonsprosess i morselskapet

3

Innkjøpslederprogrammet gjennomføres for å øke kompetansen til alle som driver innkjøp for Felleskjøpet

1

Forankring av bærekraft i virksomheten

Forankring av ansvarlighet knyttet til bærekraftig forretningspraksis i virksomheten handler om å ha strategier, planer, relevante policyer og retningslinjer for aktsomhetsvurderinger som er vedtatt av ledelsen. Disse bør omfatte hele virksomheten, samt virksomhetens leverandørkjede og forretningsforbindelser. Effektive styringssystemer for implementering er en forutsetning for å lykkes, og arbeidet med aktsomhetsvurderinger bør være en integrert del av virksomhetens forretningsdrift. Tydelige forventninger fra toppledelsen, samt tydelig plassering av ansvar innad i virksomheten for implementering av de ulike delene av aktsomhetsvurderinger er viktig. Alle involverte må vite hva de skal gjøre. Åpenhet om forpliktelser virksomheten har til seg selv, utfordringer de står overfor og hvordan dette håndteres, er vesentlig.

1.A Policy for egen virksomhet

1.A.1 Lenke til offentlig tilgjengelig policy for egen virksomhet

<https://www.felleskjopet.no/for-leverandorer/samfunnsansvar/>

1.A.2 Hva sier virksomheten offentlig om sine forpliktelser til å respektere mennesker, dyr, samfunn og miljø?

Felleskjøpet Agri SA jobber for å ha en bærekraftig forretningspraksis som respekterer mennesker, samfunn og miljø.

Visjonen våre medarbeidere arbeider etter er "Sammen tar vi vare på jorda, dyra og framtida" <https://www.felleskjopet.no/om-felleskjopet/ta-vare-paa/>

Felleskjøpet er en stor leverandør av produkter og kunnskap om hvordan dyrke jord og holde dyr, til både bonde og forbrukermarkedet. Felleskjøpet er også en stor innkjøper av råvarer og produkter fra mange leverandører over hele verden. Dette gjør bærekraftig handel til et vesentlig tema for Felleskjøpet, og vi har satt oss klare mål innenfor området.

Felleskjøpet anser bærekraftig forretningspraksis som en forutsetning for bærekraftig utvikling, som innebærer at dagens generasjoner får dekket sine behov uten å ødelegge framtidige generasjoners mulighet til å få dekket sine. Felleskjøpets hovedmål er å bidra til å styrke medlemmenes økonomi på kort og lang sikt. Det innebærer å sikre bondens økonomi gjennom å drive en bærekraftig forretningspraksis.

Vi forplikter oss også, gjennom vårt medlemsskap i Etisk handel Norge, å jobbe aktivt med aktsomhetsvurderinger. Aktsomhetsvurderinger er en risikobasert tilnærming til å respektere og ivareta mennesker, samfunn og miljø i vår egen virksomhet og i hele leverandørkjeden. Vi forventer at våre leverandører og samarbeidspartnere følger samme tilnærming.

Bærekraftig innkjøp innebærer å ha sterkt fokus på miljø, langsiktig økonomisk vekst og sosial utvikling. Felleskjøpet Agris leverandører skal forplikte seg til å sikre bærekraftige leveranser gjennom systematisk arbeid i hele verdikjeden.

1.A.3 Hvordan er policy for egen virksomhet blitt utviklet og forankret?

Retningslinjer for bærekraftig forretningspraksis er utarbeidet av Konserninnskjøp. Den er forankret i konsernledelse, vedtatt i styret og lagret i styringssystemet.

Seniorrådgiver Konserninnskjøp har hatt ansvaret for medlemskapet i Etisk handel Norge i rapporteringsåret, sammen med Sjef Konserninnskjøp og avdelingen for Bærekraft og Grønn Konkurranseskraft.

1.B Organisering og internkommunikasjon

1.B.1 Hvordan er arbeidet med aktsomhetsvurderinger organisert i virksomheten, forankret i interne retningslinjer og rutiner?

Ansvar for overordnet aktsomhetsvurderinger i Felleskjøpet Agri SA er lagt til Konsernninnkjøp. Ansvar for oppdatert og korrekt leverandørinformasjon er i Felleskjøpet lagt til Leverandøransvarlig / leverandøreier. Leverandøransvarlig er produktsjefer og kategorisjefer i divisjonene Landbruk, Detaljhandel og Maskin, i tillegg til Innkjøpssjefer/Innkjøps-ledere i Konsernninnkjøp og Råvareinnkjøp.

Arbeidet med bærekraft i leverandørkjedene eies av Konsernninnkjøp. Sjef for Konsernninnkjøp og 2 Seniorrådgivere har blant annet ansvar for å drive arbeidet med kartlegging og identifisering av risiko i våre leverandørkjeder i rapporteringsåret. En av seniorrådgiverne er også medlemskontakt og ansvarlig for rapporteringen og framdriften i arbeidet med Etisk handel Norge.

Leder Bærekraft og Grønn Forretningsutviklingsutvikling har et overordnet ansvar for Felleskjøpets bærekraftsarbeid. Arbeidet gjøres i samarbeid med forretningsdivisjonene.

Arbeidet med miljø og kvalitet sertifisering i henhold til ISO standard, drives av HMSK avdelingen som ledes av HMS og Kvalitetssjef og kvalitetsrådgivere.

1.B.2 Hvordan blir betydningen av virksomhetens aktsomhetsvurderinger konkretisert og tydeliggjort for de ansatte gjennom stillingsbeskrivelse (eller lignende), arbeidsoppgaver og insentivordninger?

Relevante ansatte har aktsomhetsvurderinger som en del av sine konkrete arbeidsoppgaver. KPIene blir gjennomgått med nærmeste leder. Det er satt krav til informasjonsinnhenting om leverandører og dette vil videreføres i 2025 med bedret systemstøtte for håndtering av informasjonen.

1.B.3 Hvordan sikres det at relevante ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å gjennomføre arbeidet med aktsomhetsvurderinger?

Det henvises til Etiske retningslinjer i Personallhåndboka og alle ansatte skal skrive under på at de har lest og forstått innholdet i den.

Vi vurderer kontinuerlig opplæringsbehov for å øke kunnskap og kompetanse på aktsomhetsvurderinger.

Eksempler på aktivitet gjennomført i løpet av 2024:

- Vi har hatt møter med datterselskapene
- Møter ang. CSRD
- Intern informasjon om redegjørelsen Åpenhetsloven
- Innsia, ny intranett med mye informasjon fra Konsernninnkjøp
- Innkjøpslederprogrammet gjennomførte to grupper
- Det ble gjennomført et seminar om ansvarlig innkjøpspraksis for deltakerne på Innkjøpslederprogrammet i regi av Etisk Handel Norge
- Bærekraftsskolen, som web-basert opplæring
- SRM prosjektgruppe
- Revidering av konsernpolicyer for blant annet å tilpasse dem til CSRD

1.C. Planer og ressurser

1.C.1 Hvordan er virksomhetens forpliktelser til å respektere mennesker, samfunn, dyr og miljø forankret i strategier og handlingsplaner?

Felleskjøpets bærekraftsarbeid består av fire hovedområder.

1. Bedre gårdsdrift

Felleskjøpet Agri sin viktigste oppgave er å gjøre bonden i bedre stand til å holde dyr og dyrke jord ved å ta i bruk ny teknologi, forbedre driften og utnytte gårdens ressurser bedre. Målet er bidra til mer enn 30 prosent lavere utslipp fra kua innen 2030, øke andelen norske råvarer i førrasjonen fra 82 prosent, og bidra til at melk kan produseres med minst 95 prosent norske råvarer.

2. Mer bærekraftig handel

Vi skal stille nye krav til produkter og løsninger fra våre leverandører, og slik sikre økt bærekraft i leverandørkjedene. Felleskjøpet Agri skal utvikle og tilby mer bærekraftige produktene, tjenestene og konseptene innenfor urbant landbruk, hage, uterom og kjæledyr. Innen 2030 skal 100 prosent av småmaskiner som selges til hus og hage, være elektriske.

3. Sirkulærindustri og klimakutt i egen drift

I fremtiden må vi produsere mat, fôr, materialer og energi mer bærekraftig og med mindre utslipp av klimagasser. Felleskjøpet Agri sin rolle som produsent av jord og fôr, samt leverandør av gjødsel, gjør sirkulærindustri til et vesentlig bærekrafttema for Felleskjøpet Agri. Vårt mål er å ha 1 milliard kroner i lønnsom omsetning på sirkulære produkter innen 2030 og å redusere klimagassutslippene i egen drift med 50 prosent innen 2030.

4. Våre medarbeidere

Felleskjøpet Agri sin viktigste ressurs er våre medarbeidere. Kjerneverdiene våre er trygg hverdag, handlekraft, engasjement, kompetanse og kvalitet. HR-strategien bygger på fire områder; ledelse, kompetanse, kultur og bærekraft. I bærekraftsrapporten rapporteres det på helse, miljø og sikkerhet (HMS), kompetanse, samt likestilling, mangfold og likebehandling.

I forbindelse med utvikling av ny konsernstrategi, ble det utviklet en ny visjon: «Sammen tar vi vare på jorda, dyra og framtida». Den nye visjonen ble tatt i bruk i 2022 og preger markedskommunikasjon med det nye kommunikasjons-konseptet «Ta vare på». Tilbakemeldingene tyder på at vi har truffet en nerve, både hos ansatte, eiere og i samfunnet ellers. Det er målet vårt, vi ønsker å løfte fram landbruket og bonden, og vise fram de gode og ekte historiene.

Hovedpunktene i Felleskjøpets bærekraftsstrategi er tilgjengelig på <https://www.felleskjopet.no/barekraft/ti-satsingsomraader/>

1.C.2 Hvordan følges strategier og planer for bærekraftig forretningspraksis opp av ledelse og styre?

På bærekraft rapporterer forretningsenhetene status og fremdrift på sitt arbeid med omstillingsplaner og tiltak, fire ganger pr. år. Støttefunksjoner rapporterer to ganger pr. år.

Bærekraftsrapporten for 2024 er utarbeidet etter strukturen i EUs Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), og tilhørende rapporteringsstandarder European Sustainability Reporting Standards (ESRS).

Bærekraftsrapporten for 2024 er ikke å anse som fullt ut i tråd med CSRD og ESRS. Bærekraftsrapporten er integrert i årsrapporten.

Etisk Handel Norge rapporten gjennomgås og signeres av styret.

1.D Partnerskap og samarbeid med leverandører og forretningsforbindelser

1.D.1 Hvordan tydeliggjør virksomheten viktigheten av bærekraftig forretningspraksis i møte med leverandører og forretningsforbindelser?

Retningslinjer for etisk handel/ bærekraftig forretningspraksis er med som vedlegg i alle leverandøravtaler. Alle leverandører må bekrefte og skrive under på den.

Disse retningslinjene blir gjennomgått under revisjoner og statusmøter med leverandører.

Leverandørrevisjoner fra f.eks. råvareleverandører er organisert slik :

Innkjøpsgruppen for råvarer tar utgangspunkt i overordnet prosedyre for kvalitetsrevisjon (dokument i kvalitetssystemet).

Det settes opp en revisjonsplan to ganger pr år. Her blir revisjonsplan revidert ut fra flere kriterier, eksempelvis:

- Råvaretilgang
- Kontrakter
- Potensielt nye leverandører
- Potensielt brudd på menneskerettigheter
- Problemleverandører

Felleskjøpets policy er at alle leverandører skal være godkjent.

En godkjenningssprosess i forbindelse med råvareinnkjøp er at leverandøren må innfri en del krav som er forankret i

- Myndighetskrav, eks fôrvareforskriften
- Våre etiske retningslinjer / bærekraftig forretningspraksis inkludert HMS
- Kvalitetsspesifikasjoner og leveringsdyktighet

Felleskjøpet vurderer revisjonsresultatet av leverandøren. Revisjonen kan ha tre utfall:

- Godkjent
- Til observasjon: Her går handel som vanlig inntil rapport er lukket av leverandør og vi kan endre status til godkjent. I noen tilfeller gjennomfører vi en oppfølgingsrevisjon for å verifisere at leverandør har gjennomført kritiske tiltak.
- Ikke godkjent: Handelen stopper, ingen kontraktsfornyelser.

Felleskjøpet Agri samarbeider også med Felleskjøpet Rogaland og Agder ved at vi kjører fellesrevisjoner på leverandører vi har felles.

Felleskjøpet Agri skal jobbe systematisk med bærekraft i hele verdikjeden, og legge vekt på økt åpenhet og sporbarhet. Vi peker på tiltak innenfor transparens, leverandørdialog, miljøsertifisering og emballasje for å nå målene.

1.E Erfaringer og endringer

1.E.1 Hvilke erfaringer har virksomheten gjort seg om arbeidet med bærekraftig forretningspraksis i rapporteringsåret, og hva har endret seg som et resultat av dette?

Vi har i rapporteringsåret hatt mye fokus på SRM (Supplier Relationship Management), erfaringer fra tiden med Aksomhetsvurdering og bærekraftig forretningspraksis er at vi må sørge for oppdatert og korrekt leverandørinformasjon (Felleskjøpet leverandøreier, kontaktinformasjon leverandør, land og avtale m.m.)

Vi har gjort ytterligere prioriteringer av strategiske områder også i leverandørkjeden, med fokus på kritiske råvarer.

Vi har bevisstgjort alle som er leverandøreier på ansvaret dette betyr, at det er leverandøreier som er ansvarlig for å vedlikeholde leverandørinformasjon i SRM. Vi har inngått samarbeid med Sedex som vår tredjepartsleverandør for leverandørcompliance.

En god/ bedre prekvalifisering av nye leverandører må på plass i løpet av 2025.

A high-angle photograph of a strawberry field. Several workers are visible, bent over the rows of green strawberry plants, harvesting the ripe red fruit. The field is organized into neat, parallel rows separated by narrow dirt paths. The workers are wearing various types of clothing, including hats and gloves, typical of agricultural labor. The overall scene is bright and sunny, with the green of the leaves and the red of the strawberries providing a vibrant contrast.

2

Fastsette fokus for rapporten

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø

Kartlegging handler om å identifisere virksomhetens risiko for, og faktiske negative påvirkning/ skade, på mennesker, dyr, samfunn og miljø, inkludert i leverandørkjeden og gjennom forretningsforbindelser. Det handler om å først danne seg et overordnet risikobilde, for så å prioritere mest vesentlige risikoområder for grundigere kartlegging og håndtering av funn. Hvordan virksomheten er involvert i eventuell negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø, er sentralt for å avgjøre riktig respons og tiltak. Involvering av interessenter, spesielt påvirkede parter, er sentralt i kartleggingsarbeidet, så vel som i tiltak for å håndtere utfordringene på en god måte.

2.A Kartlegging og prioritering

PRIORITERT NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE FOR MENNESKER, DYR, SAMFUNN OG MILJØ

Å prioritere en eller flere risikoområder på bakgrunn av alvorlighetsgrad, betyr ikke at noen risiko er viktigere enn andre, eller at virksomheter ikke gjør noen med annen risiko, men at det som har størst negativ påvirkning prioriteres først. Kartlegging og prioritering er en kontinuerlig prosess.

2.A.1 List opp prioritert risiko for potensiell og/ eller faktiske negative konsekvenser for mennesker, dyr, samfunn og miljø.

Prioritert risiko	Relatert tema	Geografi
Risiko knyttet til fôrråvarer	Marginaliserte befolkningsgrupper Miljø Utslipp Drivhusgasser	Brasil India
Risiko knyttet til anstendig arbeidsforhold og menneskerettigheter i høyrisikoland.	Fagorganisering og kollektive forhandlinger Lønn Arbeidstid	De Forente Arabiske Emirater Bulgaria Brasil Kina Ungarn Litauen Latvia Malaysia Polen
Bransjerisiko, knyttet til transport og renhold	Helse, miljø og sikkerhet Lønn Arbeidstid	Norge Sverige
Risiko knyttet til miljø, utslipp og klima	Miljø Drivhusgasser Avfall	Norge

Fôrråvarer utgjør en viktig del av Felleskjøpet sin virksomhet og vi planlegger derfor en videreføring av leverandørrevisjoner på dette i 2025.

Risiko knyttet til anstendig arbeidsforhold og menneskerettigheter, vi planlegger en videreføring av et arbeid på dette i 2025 spesielt knyttet til detaljhandel.

Bransjerisiko, som en del av aktsomhetsvurderingen har vi begynt jobben med å sette fokus på norsk bedrifter også, da brorparten av leverandørene nettopp holder til i Norge

Miljø og klimarisiko, her jobbes det kontinuerlig og videre arbeid er høyt prioritert.

BEGRUNNELSE FOR HVORFOR DISSE UTFORDRINGENE ER PRIORITERT SOM MEST VESENTLIGE FOR MENNESKER, DYR, SAMFUNN OG MILJØ

2.A.2 Beskriv: a) virksomhetens rutiner for kartlegging og identifisering av risiko og hvordan den risikoen ble identifisert og prioritert b) eventuelle deler av virksomheten som ikke er dekket i kartleggingen (produktgrupper, egne produkter, avdelinger eller lignende) og hvorfor c) hvordan informasjon ble hentet inn, hvilke kilder som er benyttet og hvilke interessenter som er involvert d) om det er identifisert områder hvor det er manglende informasjon for å vurdere risiko og hvordan dere vil gå frem for å få mer informasjon om dette.

a) <https://www.felleskjøpet.no/globalassets/for-leverandoerer/baerekraft-og-samfunnsansvar/aapenhetsloven--guide-for-aktsomhetsvurderinger.pdf>

b) ikke valgt å ekskludere noen grupper fra morselskapet.

c) Vi har benyttet Radar-verktøyet til Sedex til å gjennomføre risikovurderingen

d) vi opplever dessverre fortsatt manglende grunndata på leverandørkortet i SRM. Sedex og K24 / Masterdata prosjektet skal i løpet av 2025 hjelpe oss med å få opp kvaliteten betydelig.

Til grunn for Felleskjøpet Agri sine prioriteringer i bærekraftsarbeidet ligger en analyse av de mest vesentlige bærekrafttemaene.

Høsten 2023 utførte Felleskjøpet Agri for første gang en dobbel vesentlighetsanalyse (DVA). Analysen bygget videre på tidligere vesentlighetsanalyser, og ble gjort i tråd med ESRS. Høsten 2024 ble analysen kvalitetssikret og revidert.

Fôrråvarer, menneskerettigheter, samt klima- og miljøkrav til leverandører og samarbeidspartnere er vesentlige aspekter som faller inn under innkjøpsavdelingens ansvar. Emballasje og avfall faller også inn under innkjøpsavdelingens ansvarsområde.

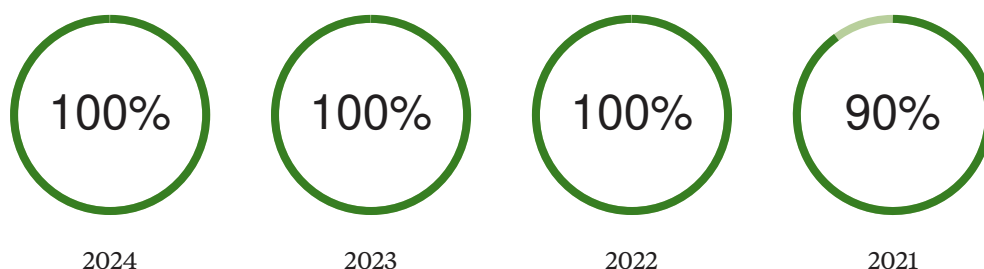
For 2024 er Radarverktøyet til Sedex benyttet for å risikovurdere samtlige av våre leverandører. For de leverandørene hvor det er høyest risiko for brudd i verdikjeden er leverandørene bedt om å registrere seg i Sedex for å fylle inn SAQ-skjema med ytterligere informasjon.

Alle scorene måles og skal gi en prioritert risikoliste. Disse settes sammen med innkjøpsvolum for å kunne prioritere de leverandørene hvor vi kjøper mye og som samtidig har høy risiko. Leverandører med høy risiko blir analysert mer i detalj. Det kan gjøres ved å snakke med interessenter eller gjennomføre sosiale revisjoner.

SRM bruken i selskapet har fått høyt fokus og måles månedlig på konsernsjefens måltavle. Dette skal sikre bedre oppfølging fra alle leverandøreiere slik at data i SRM hele tiden er oppdatert.

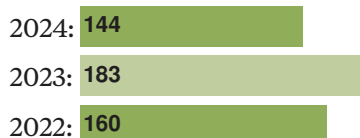
Indikator

Andel leverandører som er risikovurdert

Vi har gjort risikovurdering av alle leverandører i Sedex sitt Radarverktøy, det gjenstår arbeid med detaljert risikovurdering av leverandører vurdert til å ha potensiell risiko for brudd på menneskerettigheter

Leverandører med potensiell risiko for brudd på menneskerettigheter

Som i fjor skal leverandørene gjennom en videre aktsomhetsvurdering. Vi kartlegger, forebygger, gjøre rede for og følge opp hvordan faktiske og potensielle negative konsekvenser av virksomheten skal håndteres.

Konkrete eksempler: hvis det ikke ligger til grunn avtale med Felleskjøpet avtalemale og vedlegg, så skal vi prioritere å få på plass dette, vi kan sende ut spørreundersøkelse, og vi kan eventuell gjøre en fysisk leverandørrevisjon. Hvis vi avdekker potensielle negative konsekvenser så skal vi hjelpe leverandørene med å utbedre disse. Noen ganger må det også vurderes å bytte leverandør.

ANNEN NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE

2.A.3 Beskriv annen risiko for negativ påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø som ble identifisert men ikke prioritert, og hvordan disse er håndtert

Felleskjøpet har som en stor innkjøper av råvarer stor/medium risiko knyttet til anstendige arbeidsforhold herunder nok hvile og vann til arbeidere. Dette vil følges opp løpende mot råvareleverandører spesielt.

3

Håndtering av prioritert påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere handler om å håndtere funn fra kartleggingen på en god måte. Virksomhetens mest vesentlige negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø prioriteres først. Dette betyr ikke at annen risiko er uvesentlig eller at det ikke håndteres. Hvordan virksomheten er involvert, er sentralt for å treffe riktige tiltak. Faktisk negativ påvirkning/skade som virksomheten forårsaker eller bidrar til må stanses, forebygges og reduseres. Virksomheter som er direkte forbundet med negativ påvirkning må bruke sin innflytelse til å få forretningsforbindelser (f.eks. leverandører) til å stanse, forebygge og redusere dette. Dette innebærer å utvikle og iverksettes planer og rutiner for å håndtere risiko, og kan kreve endringer i egne policyer og styringssystemer. Virksomheters vellykkede håndtering av negativ påvirkning på mennesker, dyr samfunn og miljø er et avgjørende bidrag til FNs bærekraftsmål.

3.A Stanse, forebygge eller redusere

3.A.1 Beskriv mål og status for de tiltakene virksomheten har iverksatt for å redusere prioritert risiko

	Risiko knyttet til forråvarer
Overordnet mål :	Innkjøp av forråvarer utgjør en stor andel av Felleskjøpets totale innkjøp, det er et overordnet mål at det skal gjøres i tråd med menneskerettigheter, anstendig arbeidsforhold og uten skade på miljø.
Status :	Under kontinuerlig arbeid
Mål i rapporteringsåret :	Felleskjøpet Agri arbeider for bruk av kortreiste, norske og bærekraftproduserte forråvarer, inkludert grovfôr, korn og proteinvekster. Felleskjøpet Agri krever gyldig KSL ved mottak av matkorn. Uten dette vil matkorn klassifiseres og prises som førkorn, med et pristrekk. KSL innebærer blant annet krav til gjødselplan, lagring og bruk av plantevernmidler og driftsmidler. For importerte råvarer, stiller Felleskjøpet Agri krav og bruker kun sertifisert avskogingsfri soya og palme. Soya brukt i Felleskjøpet Agri sitt ordinære kraftfôr er GMO-fri, har full sporbarhet, og er sertifisert av Proterra, mens soyamelet leveres fra Denofa AS i Fredrikstad og er produsert av soyabønner fra Brasil, USA, Canada og Polen. Andelen soya i selskapets kraftfôr er redusert fra 13 % i 2010 til 5,1 % i 2024, langt under EU-gjennomsnittet. Felleskjøpet Agri deltar i Norsk initiativ for bruk av bærekraftig palmeolje (NISPO) og bruker kun palmeolje sertifisert som RSPO-segregert (Roundtable on Sustainable Palm Oil). Felleskjøpet Agri kjøper palmefett av selskaper i Europa. Råvarene kommer fra Indonesia, Malaysia og Thailand. Palmeoljeandelen i kraftfôr er redusert fra 1,2 % i 2013 til 0,8 % i 2024. Palme brukes kun i enkelte produkter for drøvtyggere, og er fjernet fra alle blandinger til fjørfe, gris og økologisk kraftfôr.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak :

Klimakrav og karbonavtrykk i dialog med leverandører.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Regjeringen har lansert et samfunnsoppdrag med mål om at innen 2034 skal alt fôr til oppdrettsfisk og husdyr komme fra bærekraftige kilder. Felleskjøpet Agri deltar i myndighetenes styringsgruppe og er en pådriver for landbruksnæringens bidrag. I 2024 har Felleskjøpet Agri bidratt til etableringen av samarbeidsprosjektet Fremtidsfôr, for å initiere og koordinere arbeidet med samfunnsoppdraget i norsk landbruk.

I 2025 skal vi fortsatt ha fokus på risiko knyttet til menneskerettighet og anstendig arbeidsforhold i verdikjeden for forråvarer

	Risiko knyttet til anstendig arbeidsforhold og menneskerettigheter i høyrisikoland.
Overordnet mål :	Redusere påvirkning på mennesker og samfunn i strategisk utvalgte innkjøp. Jobber for at ansatte i vår leverandørkjede ikke skal oppleve brudd på menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter.
Status :	Under arbeid
Mål i rapporteringsåret :	• Felleskjøpet Agri skal jobbe systematisk med bærekraft i hele verdikjeden, og legge vekt på økt åpenhet og sporbarhet. • Selskapet har et mål om å redusere antall leverandører, for å forenkle og forbedre driften, samt sikre bedre kontroll med leverandører og verdikjeder.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak :

Felleskjøpet Agri har i 2024 inngått en avtale med Sedex. Felleskjøpet Agri vil gjennom samarbeidet med Sedex få en bedre oversikt over hvilken risiko for negativ påvirkning på arbeidere i verdikjeden selskapet har. Ved hjelp av denne kartleggingen vil Felleskjøpet Agri arbeide videre med å få ned risikoen gjennom aktivt å arbeide mot leverandørene med størst risiko.

I 2024 har selskapet styrket arbeidet med aktsomhetsvurderinger og leverandørrevisjoner blant annet gjennom å formalisere en standardisert prosess for revisjon og kontroll av leverandører som ivaretar disse kravene. Det vil med bakgrunn iblant annet Sedex-rapportene prioriteres hvilke leverandører som skal revideres og følges opp tettere.

Selskapet har i 2024 jobbet med å redusere antall leverandører. Kurs i ansvarlig innkjøpspraksis er gjennomført i 2024, og avholdes også i 2025.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Samarbeidet med Sedex vil gi oss bedre forutsetning for å vurdere risiko i verdikjeden og sette inn nødvendige tiltak.

Generelt færre leverandører og god pre-kvalifisering av nye, gjør det enklere for oss å jobbe mer proaktivt i tiden fremover.

	Bransjerisiko, knyttet til transport og renhold
Overordnet mål :	Følge Skatteetatens undersøkelse om Etterlevelse, Rapportering og Oppdagelsesrisiko (SERO) Konsernet Felleskjøpet ønsker at alle enheter inkludert datterselskap skal se på sine verdikjeder og avtaler for å se om det er noen synergier / gevinster som kan ta ut opp mot konsernavtaler.
Status :	Pågående
Mål i rapporteringsåret :	Kartlegge hvilke bransjer i Norden der det kan være risiko innen arbeidsforhold, lønnsvilkår, oppholds- eller arbeidstillatelse og svart arbeid.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak :

Standardisere våre anskaffelser av produkter og tjenester på færre leverandører.

Felleskjøpet Agri har et omfattende transportbehov med en samlet årlig kostnad i størrelsesorden 1,3 milliarder kroner. I 2024 ble en ny løsning for planlegging og styring av transporten som er ferdig integrert med IT-systemet som er under innføring i konsernet innført. Løsningen erstatter flere tidligere systemer, er mer effektiv og bidrar til økt konkurransedyktighet i fremtiden.

Transportavtalene er organisert slik at våre datterselskap kan inkluderes i disse, et prosjekt som startet i 2023 jobber konkret med å se om hovedavtaler som skal benyttes av hele organisasjonen, dette arbeidet fortsatte i 2024 og vil videreføres også i 2025.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Skatteetaten utfører en undersøkelse om Etterlevelse, Rapportering og Oppdagelsesrisiko (SERO)

Undersøkelsen inneholder en oversikt over utbredelse av arbeidskriminalitet pr bransjegruppe.

Konsernet jobber kontinuerlig med frakt, fraktleverandører, frakt løsninger som bulk, stykkgoods, båt, ekspress og levert hjem

I 2023 startet vi med å utarbeide ny avtalemal for våre transportører, hvor vi sikrer at transportørene tar nødvendige grep for å oppnå 55 prosent reduksjon av klimagassutslipp innen 2030.

Transportører med omsetning over 300 000 har dokumentert arbeidsavtaler og betingelser for sine ansatte i henhold til Påseplikten.

	Risiko knyttet til miljø, utslipp og klima
Overordnet mål :	Felleskjøpet skal ha minst mulig avtrykk på klima og miljø
Status :	Under kontinuerlig arbeid
Mål i rapporteringsåret :	Felleskjøpet Agri er Norges største produsent av kraftfôr, og vårt datterselskap Nelson Garden er Norges største produsent av jordprodukter til konsumentmarkedet. Fremover skal vi utvikle vår industri til å produsere enda mer bærekraftige, klimasmarte og sirkulære fôr-, jord- og gjødselprodukter.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak :

Felleskjøpet Agri og deres datterselskaper har i 2024 hatt fokus på sirkulære løsninger. Salget av mineralorganisk gjødsel har økt, mens organiske gjødselprodukter har sviktende etterspørsel. Selskapet har flere initiativer for gjødsel med lavere klimapåvirkning, der gjenbruk av ressurser står sentralt. Disse tiltakene forbedrer ressursutnyttelsen, samtidig som de reduserer utslipp.

Felleskjøpet Agri skal være ledende produsent og tilbyder av sirkulære og bærekraftige jord- og gjødselprodukter og dyrkingssubstrater innenfor alle markedssegmenter i Norden. Innenfor detaljhandel har det i 2024 vært fokusert på kompostering, torvfri jord og resirkulerte materialer i produkt og emballasje. Dette arbeidet vil fortsette i 2025.

For kjæledyrfôr, jobbes det med sirkulære produkter basert på kortreiste råvarer. Andelen sirkulære råvarer i egne merkevarer varierer, men var i 2022 i gjennomsnitt 44 prosent. I 2024 økte andelen til 54 prosent sirkulære råvarer. Nøkkelindikatoren på sirkulærindustri omfatter andelen sirkulære råvarer i kjæledyrfôr.

I 2020 etablerte Felleskjøpet Agri et pilotprosjekt med mål om å gjøre innsamlingen av landbruksplast bedre og billigere, og bidra til 100 prosent innsamling og skape et sirkulært kretsløp for landbruksplast. I 2025 arbeides det videre med ambisjoner om nye avtaler og bruksområder for innsamlet plast.

I 2024 nådde Felleskjøpet Agri målet om 225 tonn innsamlet plast fra storsekker. For å forenkle gjenvinningsprosessen av storsekker, ble det i 2024 besluttet å introdusere hvite storsekker til kraftfôr og såkorn. Dette vil få full effekt i 2025. Ved å gå fra gule til hvite sekker, forbedres kvaliteten på resirkulerte materialer, som kan gjenbrukes ved produksjon av nye storsekker. Felleskjøpet vil fremover stille krav til leverandører av emballasje om innhold av resirkulert plast (PCR).

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Arbeidet med klimatilpasning gjennom selskapets arbeid med god agronomi, bedre jordhelse og presisjonsløsninger fortsetter i 2025, sammen med arbeidet for å redusere utslipp av klimagasser og mer effektiv bruk av energi. I 2025 skal selskapet jobbe videre med klimarisikoanalyser, sette nye mål. Felleskjøpet Agri skal i 2025 rapportere i henhold til EU-taksonomien.

- Felleskjøpet Agri skal være ledende produsent og tilbyder av sirkulære og bærekraftige jord- og gjødselprodukter og dyrkingssubstrater innenfor alle markedssegmenter i Norden
- Felleskjøpet Agri skal ha 1 milliard kroner i lønnsom omsetning på sirkulære produkter innen 2030

3.B Andre tiltak for å håndtere risiko for negativ påvirkning/skade

3.B.1 Reduksjon av natur- og miljøpåvirkning

Bærekraftstrategien inneholder fire prioriterte områder der negativ påvirkning skal reduseres. Leverandører av råvarer til kraftfôrproduksjon bes oppgi sitt CO₂-fottavtrykk. Det gjør at Felleskjøpet kan oppgi det totale CO₂-avtrykket til kraftfôret vi selger. Målet er at dette avtrykket reduseres gradvis.

Felleskjøpet Agri skal utvikle og tilby de mest bærekraftige produktene, tjenestene og konseptene innenfor urbant landbruk, hage, uterom og kjæledyr. Innen 2030 skal 100 prosent av småmaskiner som selges til hus og hage, være elektriske. Bærekraftstrategien peker på tiltak innenfor krav til leverandør og flere bærekraftige produkter, urbant landbruk og grønne byrom, elektriske småmaskiner og kjæledyrfôr.

Felleskjøpet Agri sin viktigste oppgave er å gjøre bonden i bedre stand til å holde dyr og dyrke jord ved å tilby produkter og ta i bruk ny teknologi for å bedre driften og utnytte gårdens ressurser best mulig. Satsinger som hører til dette hovedområde er:

- En mer bærekraftig ku (E1 Klimaendringer)
- Mer norske råvarer (S3 Berørte lokalsamfunn – matsikkerhet)
- Fossilfri gård (E1 Klimaendringer)
- Ta vare på jorda (E5 Sirkulær økonomi)
- Styrke dyrevelferden og dyrehelsen (G4 Forretningsskikk – dyrevelferd)
- Styrke biologisk mangfold (E4 Biologisk mangfold og økosystemer)

3.B.2 Reduksjon av klimagassutslipp

To tredeler av Felleskjøpet Agri sine klimagassutslipp kommer fra transport og en tredel kommer fra korntørking og produksjon av kraftfôr. Felleskjøpet Agri sitt mål er å redusere klimagassutslippene i egen drift med minst 50 prosent innen 2030.

I industrien jobbes det videre med energiledelse og OEE (Overall Equipment Effectiveness). Et eksempel er ny type hammermølle startet opp på fabrikken i Steinkjer som reduserer energiforbruket i produksjonen. I 2024 tok kraftfôrfabrikken Skansen i bruk en ny varmepumpe med estimert spart energiforbruk på 2,5 GWh årlig. I selskapets butikker, i både Norge og Sverige, jobbes det systematisk med energieffektivisering.

I tillegg til effektivisering av logistikk har Felleskjøpet Agri i 2024 jobbet videre med ulike tiltak for å ta i bruk nullutslippsløsninger innen transport. I 2024 har Felleskjøpet Agri hatt god erfaring med helårsdrift på den første elektriske lastebilen.

3.B.3 Tilpasning av egen innkjøpspraksis

Felleskjøpet vurderer hele tiden sin innkjøpspraksis for å sikre at den ikke legger ekstra vekt på mennesker, samfunn og miljø i leverandørkjeden. Vi har blant annet tilpasset våre standard vedlegg til avtaler i henhold til åpenhetsloven.

Vi tilstreber å ha langsiktige leverandørforhold som sikrer at leverandørene er godt kjent med våre krav og samtidig også kan følges opp kontinuerlig. I råvareinnkjøp så tilstreber vi å knytte oss til bransjesamarbeid som sikrer god påvirkningskraft og samtidig tilstrekkelige ressurser til å ivareta leverandøroppfølgingen.

3.B.4 Valg av produkter og sertifiseringer

Felleskjøpet har sluttet seg til FNs New York-erklæring mot avskogning og rapporterer årlig på fremdrift. Vi har også felles policy sammen med Denofa og forbransjen i Norge avskogingsfri soya (denne ligger vedlagt).

Vi er også partner i "Initiativ for bruk av bærekraftig palmeolje i norsk kraftförindustri". Målet er at palmeoljen skal være sertifisert i henhold til kriteriene i Roundtable on Sustainable Palm Oil. Felleskjøpet bruker palmeolje og oljepalme produkter som er sertifisert "RSPO-segregated" (vedlagt ligger oppdatering Initiativ for bruk av bærekraftig palmeolje).

3.B.5 Støtte aktivt opp om fri fagorganisering og kollektive forhandlinger, eller der lovverket ikke tillater dette, støtte aktivt opp om andre former for demokratisk valgt arbeiderrepresentasjon

Fri fagorganisering og kollektive forhandlinger er del av prinsippene for bærekraftig forretningspraksis (Code of Conduct), som gjennomgås ved alle revisjoner. Denne ligger også til grunn for signering av alle nye avtaler

3.B.6 Bidrag til utvikling, kompetanseheving og opplæring internt og av leverandører og arbeidere i leverandørkjeden

Vi informerer ved alle revisjoner om Felleskjøpets medlemskap i Etisk handel Norge - herunder retningslinjer for bærekraftig forretningspraksis og prinsipper for bærekraftig forretningspraksis (Code of Conduct).

Med den nye åpenhetsloven som trådte i kraft i 2022, øker fokuset på interessenter i leverandørkjeden ytterligere.

I 2024 ble det gjort mye arbeid på vårt prosjekt for å få på plass felles rammeverk for leverandørrevisjoner. Kriterier for hvilke leverandør som skal revideres, hvilke revisjons punkter, oppfølging og rutiner m.m vil være på plass tidlig i 2025 og deretter implementeres i selskapet.

3.B.7 Bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser i egen virksomhet og leverandørkjeden

Felleskjøpet Agri har nulltoleranse for alle former for korrupsjon og alle ansatte har et ansvar for å forebygge korrupsjon. Selskapet følger gjeldende lovgivning knyttet til antikorrupsjon, og jobber for å sikre at dette ikke forekommer i Felleskjøpet Agri sine forretningsaktiviteter.

I tillegg til selskapets etiske retningslinjer finnes overordnede retningslinjer for antikorrupsjon og spesifikke retningslinjer som stiller krav og gir råd om håndtering av korrupsjonsrisiko knyttet til forretningsforbindelser, eierinteresser og transaksjoner. Det er gjennomført en kartlegging av de områder av Felleskjøpet Agri sin virksomhet der det er særlig stor risiko. Varsling skjer gjennom interne varslingskanaler. I 2024 ble det gjennomført kurs i etikk og antikorrupsjon for ledere og salgssjefer, og tilsvarende kurs planlegges i 2025. Felleskjøpet Agri har ikke hatt noen rapporterte eller mistenkte tilfeller av korrupsjon eller bestikkelser i 2024.

Vi ser mange fordelene ved konkurranse, og vi vil alltid konkurrere på en rettferdig og etisk forsvarlig måte, både i forhold til konkurrenter, kunder og leverandører.

Vi har i 2024 jobbet med å implementere rutiner og oppdatere avtale maler/dokumenter slik at vi også fanger opp hvitvasking.

<https://www.felleskjopet.no/for-leverandorer/samfunnsansvar/>

3.B.8 Annen relevant informasjon for hvordan dere arbeider med å redusere, forhindre og håndtere negativ påvirkning

I revisjonene foretatt i 2024, har vi også informert om Felleskjøpets bærekraftsstrategi og på karbonavtrykk, samt fremtidige krav til våre leverandører på disse områdene.

Vi jobber med flere av våre store leverandører om muligheten til å få gode Co2 regnskap/ rapporter på produkter og tjenester vi kjøper fra dem.

Det ble gjennomført 17 leverandørrevisjoner i 2024.

4

Overvåking av gjennomføring og resultater

Overvåkning av gjennomføring og resultater handler om å måle effekten av systematikken og eget arbeid i hvert trinn i aktsomhetsvurderingene, og viser hvorvidt virksomheten gjør gode aktsomhetsvurderinger. Virksomheten må ha systematikk og rutiner på plass for å kunne fange opp og kritisk vurdere egne konklusjoner, prioriteringer og tiltak som er gjort som en del av aktsomhetsvurderinger. Eksempelvis: Er kartlegging og prioritering av mest negativ påvirkning gjort på en faglig god og troverdig måte, og som reflekterer de faktiske forholdene? Virker tiltakene for å stanse, forebygge og/eller redusere virksomhetens negative påvirkning/skade etter hensikten? Er skade gjenopprettet der det er relevant? Dette kan gjelde tiltak virksomheten gjør selv og som utføres av eller i samarbeid med andre. Erfaringene virksomheten gjør seg med arbeidet med aktsomhetsvurderinger brukes for å forbedre prosesser og resultater i fremtiden.

4.A Overvåkning og evaluering

4.A.1 Beskriv a) hvem som har ansvar for å overvåke effekten og resultatene av tiltak iverksatt og hvordan dette gjennomføres i praksis, b) hvem som har ansvar for å evaluere arbeidet med aktsomhetsvurderinger, og hvordan dette gjennomføres i praksis

Konserninnkjøp har ansvar for å overvåke effekten av tiltak. Skal være bindeleddet mellom Felleskjøpet Agri og vår leverandørkjede sammen med produkt/ kategorisjefer. (her skiller vi på Felles varer og tjenester og Strategiske varer og tjenester)

Konserninnkjøp er organisert under Konserndirektør Drift og Utvikling.

Der det oppdages negative effekter i leverandørkjeden, har Leverandøransvarlig ansvar for oppfølging.

<https://www.felleskjopet.no/globalassets/for-leverandoerer/baerekraft-og-samfunnsansvar/aapenhetsloven--guide-for-aktsomhetsvurderinger.pdf>

4.A.2 Beskriv hvordan dere sannsynliggjør og/ eller måler effekten av tiltak for å redusere risiko

Felleskjøpet har i løpet av 2024 gjennomført 17 revisjoner.

Det er i 2024 etablert nye revisjonsmaler hvor vi på innspill fra Etisk Handel Norge har løftet inn flere spørsmål som omhandler etiske krav. Disse malene skal brukes på alle revisjoner som selskapet gjennomfører.

Det positive vi ser i gjennomførte revisjoner er at flere leverandører rapporterer (Årsrapporter) på bærekraft og på Åpenhetsloven som nå er på vei inn i internasjonalt regelverk. Eksempler på dette er bla. leverandører av Soyabønner og Kunstgjødsel. Flere selskaper har formalisert sine etiske retningslinjer(CoC). Gir derfor ikke så ofte lenger anbefalinger om at dette etableres. Så det er en positiv fremgang.

Bærekraftige fôr råvarer:

Felleskjøpet Agri jobber for å øke produksjonen og bruken av kortreiste norske og bærekraftig produserte fôr-råvarer. Vi jobber både for mer og bedre grovfôr, korn og proteinvekster. Samtidig er vi i dag avhengig av å importere råvarer for å dekke behovet til de ulike husdyrproduksjonene. For de råvarene vi importerer stiller vi strenge krav.

Felleskjøpet Agri bruker utelukkende bærekraftig, avskogingsfri soya og palme både i direkteimport og indirekte import.

Alt soyamel Felleskjøpet Agri bruker, har full sporbarhet tilbake til produsent, er fri for genmodifiserte organismer (GMO-fri) og er bærekraftsertifisert av Proterra.

Felleskjøpet Agri kjøper palmefett via europeiske videreforedlere.

Felleskjøpet Agri sluttet seg i 2014 til FNs New York-erklæring mot avskoging. Felleskjøpet Agri har siden 2015 hatt en felles policy sammen med leverandør og fôrbransjen i Norge for avskogingsfri soya. Avtalen ble revidert tidlig i 2020 for å sikre mer åpenhet og bedre oppfølging av målene.

Dyrking av soya og palme kan innebære risiko knyttet til brudd på urfolks rettigheter. Dette har vi jobbet systematisk med siden 2014, og det er ikke risiko knyttet til urfolks rettigheter i Felleskjøpet Agri sin verdikjede for soya og palme.

I desember 2022 kom EU frem til enighet om en forordning om avskoging som innebærer nye krav til aktsomhetsvurderinger.

Forordningen (EUDR) ble vedtatt juni 2023, og trer i kraft fra 2025, og vil bli innlemmet i EØS-avtalen. For Felleskjøpet Agri vil forordningen først og fremst ha konsekvenser for palme. Soya er OK mht EUDR – EU Deforestation regulation, siden vi har full sporbarhet tilbake til produsent på grunn av kravet om GMO frihet. Vi har hatt full sporbarhet for soya siden 1998. Våre fett leverandører jobber med hvordan de, som importører til EU/EEA, skal kunne garantere full sporbarhet for palmefett.

Felleskjøpet Agri deltar i Norsk initiativ for bruk av bærekraftig palmeolje (NISPO), som ledes av NHO. Det rapporteres årlig på forbruk til The European Palm Oil Alliance (EPOA).

Felleskjøpet Agri er medlemmer av RSPO og rapporterer årlig til RSPO når det gjelder forbruk av bærekraftig palmeolje, og dekning av såkalte «RSPO Smallholder certificates». Rapporten blir revidert av uavhengig revisor. Felleskjøpet Agri har fjernet palmeolje fra alle kraftfôrblandinger til fjørfe og gris, og i alt økologisk kraftfôr. Vi har også kraftfôr til drøvtyggere uten palmeolje, men det brukes fortsatt da det er viktig for fettinnholdet i melka. Høgt innhold av fett i mjølka er viktig for meieriindustrien som trenger fett til blant annet smør og fløte, og for melkebondens økonomi.

A man with glasses and a light blue shirt is looking down at a clipboard in a warehouse setting. In the background, there are high industrial shelving units filled with cardboard boxes. The lighting is bright, typical of a warehouse.

5

Kommunikasjon av hvordan negativ påvirkning/skade er håndtert

Forutsetningen for god ekstern kommunikasjon om arbeidet knyttet til virksomheters aktsomhetsvurderinger for bærekraftig forretningspraksis er at den bygger på konkrete aktiviteter og resultater. Virksomheten skal kommunisere offentlig om relevante styringsdokumentet knyttet til aktsomhetsvurderinger, eksempelvis policyer, retningslinjer, prosesser og aktiviteter knyttet til å identifisere og håndtere virksomhetens faktiske og potensielle negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø. Kommunikasjonen bør inkludere hvordan risikoen er avdekket og håndtert, samt hvilke effekter man oppnådde av tiltakene/aktivitetene. Etter åpenhetslovens §4 skal virksomheter som er omfattet årlig offentliggjøre en redegjørelse for aktsomhetsvurderinger.

5.A. Kommunisere eksternt

5.A.1 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer med berørte interessenter om håndteringen av negativ påvirkning/skade

Gjennom statusmøter, revisjon og spørreundersøkelse skjema. Felleskjøpet støtter en åpen dialog internt og eksternt ang. eventuelle utfordringer knyttet mot bærekraft og menneskerettigheter.

Verifisere at leverandørene oppfyller Felleskjøpets krav og forventninger til leverandører, produkter og tjenester. Dette inkluderer vurdering av leverandørens kvalitetssystem og verifikasjon av at de leverer trygge råvarer og produkter

<https://www.felleskjopet.no/for-leverandorer/samfunnsansvar/>

5.A.2 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer offentlig rundt eget arbeid med kartlegging og håndtering av negativ påvirkning/skade

Vi publiserer medlemsrapporten fra Etisk Handel Norge omgående etter den er ferdigstilt. <https://www.felleskjopet.no/for-leverandorer/samfunnsansvar/>

Hovedpunktene i Felleskjøpets bærekraftsstrategi, samt retningslinjer for bærekraftig forretningspraksis er publisert på nettsider. Vi har også en egen landingsside hvor vi forteller om bærekraftsarbeid.

<https://www.felleskjopet.no/barekraft/>

5.A.3 Beskriv virksomhetens rutine for å ivareta og besvare eksterne henvendelser relatert til informasjonskravet pålagt virksomheter under åpenhetsloven.

Vi har bla. etablert en egen nettside på Felleskjøpet hjemmeside med relevant informasjon til vår leverandører: <https://www.felleskjopet.no/for-leverandorer/>

Der finnes bla. kontakt e-post adresse, lovkrav, retningslinjer og guide for aktsomhetsvurderinger

6

Gjenoppretting der dette er påkrevd

Når en virksomhet har identifisert at den har forårsaket eller bidratt til skade på mennesker, dyr, samfunn eller miljø håndteres skaden gjennom å sørge for gjenoppretting, eller samarbeide om gjenoppretting. Gjenoppretting kan innebære økonomisk erstatning eller kompensasjon, en offentlig beklagelse, eller at skaden på annet vis rettes opp. Det handler også om å sørge for tilgang til klageordninger for arbeidere og/eller lokalsamfunn slik at de kan få sin sak hørt og håndtert.

6.A Gjenoppretting

6.A.1 Beskriv virksomhetens policy for gjenoppretting ved negative konsekvenser

Følgende er beskrevet i våre retningslinjer for bærekraftig forretningspraksis:

Der våre aktiviteter forårsaker eller medvirker til negativ påvirkning på mennesker, samfunn eller miljø skal vi løse problemet, søke å gjenopprette skaden og i ytterste konsekvens avbryte aktiviteten. Der leverandøren er ansvarlig for den negative påvirkningen/skaden er leverandøren også ansvarlig for gjenoppretting.

Sedex og deres SMETA-revisjoner vil være et verktøy vi kan benytte for å avdekke forhold som bør gjenoprettes.

I løpet av 2025 skal Felleskjøpet få å plass en varslingskanal for arbeidere i verdikjeden hvor kritikkverdige forhold hos leverandør kan varsles, også anonymt.

Beskriv eventuelle tilfeller av gjenoppretting i rapporteringsperioden

Det har ikke vært noen tilfeller av gjenoppretting i 2024

6.B Sikre tilgang til klagemekanismer

6.B.1 Beskriv hva virksomheten gjør for å sikre at ansatte og andre interessenter, spesielt påvirkede arbeidere og lokalsamfunn har tilgang til varslingskanaler og klagemekanismer

Vi oppfordrer til gode klagemekanismer hos våre forretningsforbindelser. Gjennom revisjoner stilles det spørsmål om bla. kvalitetssystem, sporbarhet og HMS, vi informere om Policy for bærekraftig forretningspraksis og vårt medlemskap hos Etisk Handel Norge.

Felleskjøpet oppfordrer alle til å varsle om forhold som kan true selskapets personell, drift, økonomi eller omdømme.

<https://www.felleskjopet.no/for-leverandorer/>

Kontaktinformasjon:

Felleskjøpet Agri SA
Kathrine Bru, Seniorrådgiver Konserninnkjøp
kathrine.bru@felleskjopet.no

etiskhandel.no

Verifikasjon

Transaksjon 09222115557546774968

Dokument

Felleskjøpet Agri SA
Hoveddokument
43 sider
Initiert på 2025-05-14 16:08:46 CEST (+0200) av Etisk handel Norge (EhN)
Ferdigstilt den 2025-05-27 19:58:53 CEST (+0200)

Initiativtaker

Etisk handel Norge (EhN)
info@etiskhandel.no

Underskriverne

Erling Aune (EA) erling.aune@gmail.com Signert 2025-05-27 19:58:53 CEST (+0200)	Grim Erik Gillestad (GEG) gillestad@outlook.com Signert 2025-05-27 11:54:28 CEST (+0200)
Thor Johannes Rogneby (TJR) t-jorogn@online.no Signert 2025-05-27 17:24:49 CEST (+0200)	Elisabeth Holand (EH) e-holand@online.no Signert 2025-05-27 15:13:03 CEST (+0200)
Jens Lippestad (JL) jens@lippestad.com Signert 2025-05-15 12:11:08 CEST (+0200)	Borgny Kjølstad Grande (BKG) borgny.grande@gmail.com Signert 2025-05-14 18:44:21 CEST (+0200)
Frank Gjøran Fandin (FGF) frank.fandin@norgesmollene.no Signert 2025-05-14 17:29:02 CEST (+0200)	Elisabeth Slethaug Nilsen (ESN) elisabeth.slethaug.nilsen@felleskjopet.no Signert 2025-05-27 15:12:35 CEST (+0200)
Sigbjørn Aurland (SA) sigbjorn@solorbiff.no Signert 2025-05-14 18:16:30 CEST (+0200)	Torbjørn Kylland (TK) torbjorg@kylland.no Signert 2025-05-15 08:14:02 CEST (+0200)
Ann Kristin Sønør Nygaard Ann kristin Sønør Nygaard (AKSNAKSN) ann.kristin.nygaard@felleskjopet.no Signert 2025-05-27 11:51:19 CEST (+0200)	Knut Grønnerød Repstad (KGR) knut.gronnerod.repstad@felleskjopet.no Signert 2025-05-14 18:11:39 CEST (+0200)

Verifikasjon

Transaksjon 09222115557546774968

This verification was issued by Scrive. For more information/evidence about this document see the concealed attachments. Use a PDF-reader such as Adobe Reader that can show concealed attachments to view the attachments. Please observe that if the document is printed, the integrity of such printed copy cannot be verified as per the below and that a basic print-out lacks the contents of the concealed attachments. The digital signature (electronic seal) ensures that the integrity of this document, including the concealed attachments, can be proven mathematically and independently of Scrive. For your convenience Scrive also provides a service that enables you to automatically verify the document's integrity at: <https://scrive.com/verify>

